

عزیز الله حاجی مشهدی، روزنامه‌نگار و منتقد سینما:

بازگشت به روزهای قبل از جنگ غیر ممکن نیست

حاجی مشهدی منتقد فیلم و مدرس سینما درباره التهاب این روزها و اینکه آیا می‌توان به گذشته برگشت، اذعان داشت: قاعدتا همه ما به امید زنده ایم و امیدواریم که شرایط به گونه ای پیش برود که آتش بسی که اعلام شده موقتی و شکننده نباشد، با این حال باید پذیرفت که به لحاظ روانی جامعه مردم و هنرمندان آسیب‌های زیادی را متحمل شده‌اند و تداوم آن قطعاً آزار دهنده‌تر نیز خواهد بود، این هنرمند با تأکید بر اینکه در شرایط حاضر چاره‌ای جز امیدواری و خوش بینی نداریم، اضافه کرد: شخصا احساس می‌کنم، به دلیل

انعطاف‌پذیری و ظرفیت روحی مقاوم و بالایی که در مردم ما وجود دارد، این برگشت‌پذیری به روزهای قبل از جنگ غیر ممکن نیست. وی درباره قیاس روزهای پرالتهاب جنگ دوازده روزه با صهیونیسم و آمریکا با هشت سال جنگ تحمیلی عراق، افزود: کیفیت مبارزه و نوع جدال در این دو جنگ کاملاً متفاوت بود، جنگ با عراق بیشتر یک جنگ زمینی، رودررو و سنگر به سنگر بود، که اخبار آن هم سخت به گوش مردم می‌رسید. اما این جنگ که بر ما گذشته و هنوز پایش روشن نیست، یک جنگ هوایی و کاملاً غافلگیرکننده بود. به جز این فرق اساسی‌تر این دو جنگ در مکان وقوع بود، در جنگ

هشت ساله تحمیلی، مردم پایتخت به اندازه مردمانی که در مرزهای کشور ساکن بودند، درگیر نشدند و طبیعتاً اثرش به این شکل مستقیم حس نمی‌شد. وی با اشاره به وضعیت ناپایدار تهران در روزهای جنگ اشاره کرد: این جنگ چه به لحاظ روحی و روانی و چه به لحاظ تخریب ساختمان‌ها بیشتر ساکنان پایتخت را دچار آشفتگی توانان کرد، به شکلی که در هر منطقه و یا محله، شاهد دودهایی انفجار و تخریب ساختمان‌های مسکونی بودیم و به همین دلیل تجربه آن روزها، نتوانست در آمادگی این جنگ غافلگیرکننده نقش بسزایی داشته باشد.

محمد تقی فهیم، روزنامه‌نگار و منتقد سینما:

در شرایط جنگی

واگرایی جای خود را به همگرایی می‌دهد

محمد تقی فهیم، پژوهشگر و منتقد سینما، در این باره گفت: برای بازگشت و مواجهه‌ای درست با آنچه که این روزها بر مردم و جامعه ایرانی گذشت، نقش فرهنگ و هنر بسیار موثر و بسزایی دارد. امروز مردم دچار شوک شده‌اند، در این شرایط هنر به عنوان یک درمانگر پویا، میتواند بخشی از سرزندگی را به جامعه برگرداند، هنری که بواسطه آن مردم کمی از غم و اضطراب این روزها دور شوند. وی با اشاره به اینکه این روزها مردم هم از لحاظ روحی و هم از لحاظ مادی و حتی منابع زیرساختی خسارت بسیاری دیده‌اند، ادامه داد: این یکی از پیچ‌های سخت در دوران حاضر است و من فکر می‌کنم با کمک رسانه و به مدد فرهنگ می‌توان به بازگشتی مجدد امید داشت، بهر حال جنگ پدیده نامیمون، بد و منحوس است. ایران هیچ وقت به دنبال جنگ نبوده و نیست. تاریخ ثابت کرده است که جنگ طلبان و پرانگیز، همواره این پدیده منحوس را به ما تحمیل کرده‌اند و ما را مجبور به دفاع کرده‌اند. این منتقد خوش فکر سینما، با تأکید بر کارکرد هنر و فرهنگ، اضافه کرد: هنر به معنی عام در طی دوران‌ها هم در تخریب فرهنگ نقش داشته و هم در بالندگی آن، گاهی روحیه ساز است و گاهی روحیه خراب کن! به همین خاطر موکدا تکرار می‌کنم که برای بازگشت و مواجهه درست با حوادث پیش آمده، هنر نقش موثری دارد.

فهیم در ادامه گفت: اما نکته‌ای که امروزه نباید از آن غافلگیر شد، این کارزار پرشور فرهنگی است که در جامعه شاهد آن هستیم، در واقع زمانی که مام وطن مورد حمله و در خطر قرار می‌گیرد، مردم را در یک هدف مشترک به صورت همگرا تر در یک صف قرار می‌دهد.

وی با تأکید بر اینکه مصائب و بلایای جنگی، منحصر به فرد و یا یک شخص در جامعه نیست و پای منافع ملی و همگانی را به میان میکشد، گفت: در واقع شاید تنها، خوبی جنگ که در ذات پدیده منحوسی است، همین همدلی و اتحاد مردم یک کشور با هم است و معمولاً در هنگام جنگ و پس از جنگ ما شاهد ایجاد وحدت، وفاق و رفع دودسته‌گی‌ها ناشی از سلاقی فرهنگی هستیم. آفت امروز جامعه ما دوقطبی شدن و شکاف سختی است که میان مردم، دولت و ملت وجود دارد، اما با شرایطی که پیش آمد همه شاهد بودیم که چگونه هنرمندان، از جمله آقای اصغر فرهادی، جعفر پناهی و بسیاری دیگر به کارزار همدردی با ملت پیوستند و از دغدغه نهادین خود در پاسداشت وطن گفتند. وی درباره

دیگر هموطنانی که به دلایل مختلف، همچنان از همراهی با این حرکت فرهنگی جمعی عناد ورزیده‌اند، بیان کرد: بهر حال باید پذیرفت که عده‌ای معلوم الحال همچنان وجود دارند که با این اتفاق تکلیف خودشان را با مردم و کشور معلوم کردند. اما خوشبختانه به معنای عام شاهد حضور همه جناح‌ها، سلاقی و مردم از هر قشر و صنف بودیم.

فهیم تأکید کرد: در شرایط عادی مردم هر کشور معمولاً در یک محیط واگرا به سر می‌برند، محیطی که هر کس به دنبال منافع فردی خودش است و حتی گاهی ممکن است، برای رسیدن به هدف خود، به یکدیگر پشت پا بزنند. ولی در شرایط جنگی این واگرایی جای خود را به همگرایی می‌دهد.

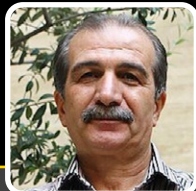
محمد تقی فهیم با دلسوزی بیشتر در مورد شرایطی که اکنون با آن روبرو هستیم، اضافه کرد: پتانسیلی را که امروز در جامعه بوجود آمده، نباید دست کم گرفت و لازم است که به آن توجه ویژه شود. این همگرایی حاصل یک دفاع ملی است که بر آمده از غیرت و شرف همه مردم است. جنگ پدیده‌ای همه گیر است که با شروع آن کاملاً برای همه مبرز میشود که حالا همه در یک کشتی هستیم و نقطه پیکان دشمن متوجه همه ماست و بدتر از همه اینکه همه میدانیم دشمن جز به هدف تضعیف قدرت و تجزیه ایران به میدان نیامده است. در همه دوران تاریخ ما این کارشکنی‌ها را دیده و چشیده‌ایم. بنابراین از هنرمندان، اندیشمندان و فرهیختگان انتظار می‌رود که این حقیقت روشن را به درستی و با نازک‌اندیشی به مردم و آیندگان انتقال دهند.

وی در پایان افزود: من به بازگشت متحدانه خوش بین هستم و چه بسا که این دوران سخت، تجربه‌ای باشد، برای اینکه با مراقبت بیشتر و مسئولیت‌پذیرتر با امر ملی و وطن مواجهه داشته باشیم. هوای همدیگر را بیشتر داشته باشیم. به جای دافعه‌های طردکننده، به دنبال جاذبه بیشتر باشیم. همه اینها کمک میکند بازگشت بهتری داشته باشیم البته مشروط به اینکه هنر و هنرمندان همچنان در صحنه حضور داشته باشند و با تولیدات خلاقانه هنری، خصوصاً در شاخه هنرهای نمایشی، تجسمی، عکاسی و حتی مجسمه‌سازی و ... انعکاس درستی را از شرایط از سرگذرانده شده، ارائه دهند. بعد از جنگ این وظیفه سینماها، گالری‌ها، سالن‌های نمایش و موزه‌هاست که کارشان شروع میشود، تا علاوه بر اینکه التیامی باشند بر زخم‌های گذشته، در جریان‌سازی فرهنگی موثر باشند.

جبار آذین، مدرس و منتقد سینما:

جنگی که با شوک آغاز

و با شوک پایان یافت

جبار آذین، منتقد و پژوهشگر سینما با اشاره به خبرنگار صبا گفت: جنگ همانطور که با شوک آغاز شد با شوک هم خاتمه پیدا کرد، اما آنچه که در این ۱۲ روز بر ایران و منطقه گذشت، مصائب سختی بود که رفع آن نیاز به گذشت زمان دارد. شاید سالیانی طولانی لازم باشد تا عوارض این جنگ تحمیلی بهبود یابد. این جنگ، جنگی نامنصفانه بود که با پشتیبانی آمریکا بر ملت ما تحمیل شد.

وی با اشاره به اینکه سختی این روزها اصلاً به مقدار یک بازه زمانی ۱۲ روز معمول نبود و شاید برای هر ایرانی هر یک از این روزها شبیه به یکسال گذشت، اشاره کرد با این پیش فرض متعاقباً نباید انتظار داشت که این مرارت‌ها به سرعت به بازیابی اولیه بازگردد.

ما شاهد ۱۲ روز جنگ تلخ و خونین بودیم که اذهان آن را فراموش نخواهد کرد و در قلب تاریخ نقش خواهد بست. جبار آذین در پایان اضافه کرد: گذر از این برهه تاریخی تلخ جز با قدرت و اراده ملت امکانپذیر نخواهد بود، مردم خودشان باید با کمک به خود و یکدیگر با تلطیف ذهن از این ترومای سخت خارج شوند با این پیش فرض که ما در این جنگ هم از آغاز و هم در پایان در جنگ تحمیلی و آتش‌بس تحمیلی بودیم. به همین رو هم نمی‌توان افق روشنی هم برای ادامه یا پایان قطعی این جنگ دید، چرا که به لحاظ واقعیت، ایران، اسرائیل و آمریکا، پیوسته و همیشه در همه جبهه‌ها دشمن یکدیگر بوده و هستند، و این جنگ، نمونه بارزی از حق علیه باطل است.

محمد سلیمانی:

برای گذر لازم است ضرورت اتفاق را درک کنیم

محمد سلیمانی، پژوهشگر و منتقد سینما گفت: این اولین بار نیست که در چنین شرایط سختی قرار می‌گیریم لا اقل نسلی که جنگ تحمیلی ۸ ساله و شرایط کرونا را تجربه کرده‌اند به یاد دارند که اگر چه در نخستین روزهای پایان جنگ و اپیدمی به ویژه آنها که خود و اطرافیان‌شان آسیب مستقیم دیده بودند اما به سختی توانستند به شرایط قبل از جنگ و اپیدمی بیماری برگردند

او با اشاره به نقش زمان در حافظه انسان تأکید کرد: گذر زمان ثابت کرد که خیلی‌ها نه با فراموش کردن آنچه که رخ داده بلکه با آماده شدن برای ساختن آینده و درس گرفتن از شرایط سخت توانستند به خود بیایند و به لحاظ روحی خودشان را بازیابی کنند.

وی ادامه داد: حالا هم ضمن تأیید دشواری‌ها و بازسازی روحی به گذار احتمالی از شرایط جدید جنگی تردید ندارم. با به خاطر سپردن آنچه که رخ داده به منظور ثبت در تاریخ تلاش‌های مردم ایران زمین در دفع تجاوز، می‌توانیم بر آشفتگی‌های روحی و روانی روزهای اخیر غلبه کنیم.

او در پایان افزود: به شرط آنکه ضرورت این اتفاق را درک کنیم و بدانیم که از دل همین شرایط سخت خیلی‌ها فرصت‌هایی برای رشد و ارتقای رفتارهای اجتماعی خوشان در مواجهه با شرایط غیرمنتظره و غافلگیرکننده به وجود آورده‌اند که نامدتها از ثمراتش بهره گرفته‌اند. بنابراین به آنچه که در عرصه اجتماع رخ خواهد داد بسیار خوشبینم و امیدوار.